

Helsinški *bilten*

**HELŠINŠKI ODBOR
ZA LJUDSKA PRAVA U SRBIJI**
Kralja Milana 10, Beograd;
tel. 011/3032-408; fax. 2639-437;
e-mail: office@helsinki.org.rs
http://www.helsinki.org.rs

BR.91 // JANUAR 2013.

PLATFORMA O KOSOVU: POKUŠAJ OPSTRUKCIJE

Srpska napredna stranka (SNS) je platformu o Kosovu najavlivala još od izbora (maj 2012), kao jedan od najvažnijih strateških dokumenata. Ona je lansirana kao državno-nacionalni program za rešavanje praktično jedinog preostalog regionalnog pitanja nakon disolucije Jugoslavije, odnos Srbije i Kosova. Sintagma "i Evropa i Kosovo", koja je bila aktuelna od ubistva premijera Zorana Đinđića, Platformom je dobila samo novu formulaciju.

Iznuđeni pomoci koje je Beograd u poslednjih deset godina činio pod pritiskom međunarodnih činilaca, pre svega tehnički pregovori o Kosovu, nisu otklonili suštinsku iluziju srpske elite o mogućem "istorijskom dogovoru sa Albancima". Sporazum bi podrazumevao podelu Kosova. To je praktično, bio plan od početka raspada Jugoslavije. Međutim, Beograd je izbegavao da se javno zalaže za tu opciju i licemerno se krio iza neotuđivosti "južne pokrajine", verifikovanom Ustavom iz 2006.

Beograd je kosovsku politiku usklađivao sa onom u Bosni i Hercegovini, čekajući pogodan trenutak kako bi se i zvanično izašlo sa predlogom o podeli Kosova, što je konačno uradio Ivice Dačić u proleće 2011. Posle su i drugi predstavnici tadašnje vlade o tome govorili otvoreno poput, na primer, Vuka Jeremića. Nakon posete Angele Merkel Beogradu (jesen 2011) postalo je jasno da će Nemačka i EU direktno i otvoreno tražiti od Srbije prihvatanje nezavisnosti Kosova (bez formalnog priznanja), ukoliko bude želela najpre kandidaturu, a potom datum za pregovore o članstvu u Evropskoj uniji (EU).

Aktuelna vlada je nastavila politiku prema Kosovu u istom maniru kao i prethodna: popuštanjem na nekim pitanjima u očekivanju da iznudi datum za početak pregovora. U okviru vladajuće elite postoje najmanje dve linije. Jedna pragmatična poput one premijera Ivice Dačića, i one koju zastupa predsednik Tomislav Nikolić iza koje se krije antievropski blok, koji je u Srbiji uvek imao jako političko i društveno uporište. Tom bloku Kosovo služi kao pokriće za odustajanje od evropskog puta. Predsednik Nikolić je u više navrata ponovio da je "Srbija za EU", ali da nas ona neće, što je odstupnica u slučaju da Srbija eventualno ne dobije datum za otvaranje pristupnih pregovora. Iza predsednika Nikolića stoji Srpska pravoslavna crkva (SPC), deo Srpske akademije nauka i umetnosti (SANU), desničarske organizacije i partije poput Demokratske stranke Srbije. One zastupaju stav da se konačno rešenje Kosova zamrzne za neko buduće vreme.

Predsednik Nikolić je Platformom svakako želeo sebi da obezbedi istaknutije mesto u političkom prostoru na kom inače, ima veoma malu ili marginalnu ulogu. Antievropski blok mu je u tome pomogao.

Međutim, Platforma, koja je brzo postala non-paper (ili samo radni papir) nije se mogla uklopiti u ono što se očekuje od Vlade ukoliko iskreno želi nastavak evropskog puta. Predstavnici EU nisu odmah negativno reagovali, očekujući da će se Vlada ipak izboriti za fleksibilniju varijantu.

Namirivanje svih „računa“ u jednom dokumentu, bilo je gotovo nemoguća misija.¹

Tomislav Nikolić se prelomio na stranu kojoj autentično pripada. U njegovoj viziji Kosovo je i dalje „južna srpska pokrajina“ sa visokim stepenom unutrašnje autonomije za obe srpske zajednice (i južno i severno od Ibra). Platforma sa formulacijama poput one o „prekidu tehničkog dijaloga sa Prištinom“, ili „ništa nije dogovoreno dok se sve ne dogovori“ sadrži opasnu poruku: praktično odustajanje Srbije od Evrope.

Sadržaj Platforme se dozirano saopštavao javnosti – najpre ambasadorima Rusije i Kine, pa ambasadorima Evropske unije, pa šefovima poslaničkih grupa Skupštine Srbije, pa tek onda poslaničkim grupama. Platforma je razočarala međunarodne faktore, unutrašnji proevropski blok, ali i neke koalicione partnere u vladajućoj koaliciji. Neki analitičari smatraju da je Platforma oslabila političku poziciju aktuelne vlade i njenog premijera Ivice Dačića, koji se sve eksplicitnije profilise kao realističan i trezven političar.

Vladimir Gligorov smatra da „Platforma slabi politički položaj Vlade, dok izgledi da ona ima neki trajniji politički efekat zavisi od spremnosti onih koji je predlažu, a to je, pre svega predsednik Republike, da zahtevaju prekid tehničkih pregovora i, posledično, odustajanje od Evropske unije“. Antievropsku suštinu Platforme kritikovao je i predsednik Demokratske stranke Dragan Đilas koji kaže, da ovakva kakva je sad „vodi u prekid procesa evrointegracija“.

Platformu su javno podržali Vojislav Koštunica u ime Demokratske stranke Srbije (DSS) i politički predstavnici Srba sa severa Kosova. Koštunica i inače ima jak uticaj na Nikolića i u suštini je ideolog bloka koga zastupa Platforma. Glavni urednik Nove srpske političke misli Đorđe

1 Šta da (Nikolić) kaže u njoj a da ne bude svima kriv – Vučeliću, crkvi, Koštunici, našima i vašima, dobrom delu onih koji su glasali za njega – ali, zbilja, šta može da kaže a da bude prihvatljivo i ostvarivo“, zapisao je u uvodniku glavni urednik Vremena, Dragoljub Žarković; Vreme, 13. decembar 2012

Vukadinović zadovoljan je sadržinom Platforme, ali je smatra pomalo „pase“. Po njemu, naime, „vodeći srpski politički, poslovni, kulturni, medijski i ostali ‘čimbenici’ već (se) odavno ponašaju kao da je Kosovo nezavisno i samo je pitanje kada će i kako to da bude ozvaničeno“.

Platforma je objektivno predstavljala problem za Vladu koja ima svest i puni uvid u socijalno-ekonomsku situaciju u Srbiji, pa otuda i njena, ne samo uzdržanost, već i kritike koje su stigle iz jednog njenog dela. Polazeći od činjenice da je Srbija pred ekonomskim kolapsom i da samo realističan pristup prema kosovskom pitanju može da obezbedi podršku EU, Vlada deluje racionalnije, mada pod pritiskom antievropskog bloka. Ipak, Platforma je gotovo istog dana kad je objavljena promptno menjana. Iako se negiralo razmimoilaženje unutar državnog vrha, pogotovo kad je reč o relaciji predsednika Republike i premijera Vlade (donekle i Aleksandra Vučića), u javnim nastupima razlike se nisu mogle sakriti. Posledično, značaj Platforme je degradiran: tvrdi se da je reč tek o nacrtu, da Platforma „nije biblija“ koja se ne može menjati, da uopšte neće biti razmatrana u Skupštini, a pogotovo ne u Vladi.

Javno razmimoilaženje u državnom vrhu je ipak izbegnuto. Na sednici Vlade (9. januara) kojoj je prisustvovao i predsednik Republike Tomislav Nikolić odlučeno je da Platforma bude tajna. U Skupštinu Srbije je upućena samo Rezolucija o „osnovnim principima za političke razgovore sa privremenim institucijama samouprave na Kosovu i Metohiji“.

Praktično povlačenje prethodnog „non-papera“ iz javnosti pokazuje da su razlike na relaciji Vlada – Predsedništvo ostale i dalje. U ovom trenutku prevagu je odneo stav da Beograd nastavi dijalog sa Prištinom, na osnovu onog što je već dogovorila prethodna vlada. Osim što se Vlada ovlašćuje da nastavi sa implementacijom postignutih dogovora, predstavnici Srbije obavezuju se da u nastavku dijaloga sa predstavnicima Kosova i predstavnicima međunarodne zajednice

„svi budući sporazumi postižu u skladu sa stavovima i osnovnim ciljevima ove Rezolucije“, uz nastojanje da se sa predstavnicima Prištine postignu sveobuhvatno rešenje.

Takođe, naglašava se da i razgovor sa Prištinom, kao i svaki dogovor „koji bude postignut treba da daju doprinos evropskim integracijama Srbije“.

Povlačenje Platforme iz javnosti može takođe da znači da aktuelna vlast prilagođava taktiku „potrebama trenutka“, a da strateški ciljevi ostaju isti.

ŠTA JE PRETHODILO PLATFORMI

Kao opoziciona stranka SNS je kritikovala tadašnju vlast zbog kosovske politike, koja je navodno, vodila priznavanju nezavisnosti Kosova. Na pitanje o njihovoj viziji rešavanja kosovskog čvora, njeni čelnici Tomislav Nikolić i Aleksandar Vučić odgovarali su – da će to reći kad budu na vlasti. Kad je postao predsednik Srbije Tomislav Nikolić je i dalje kritikovao prethodnike da su Srbiju kad je reč o Kosovu doveli do „ambisa priznavanja nezavisnosti“ i istovremeno, najavljuvao donošenje nacionalne strategije o tom pitanju. Kako je stalno potencirao, na njenoj izradi bili bi okupljeni svi relevantni društveno-politički akteri i najznačajnije nacionalne institucije (od Akademije do SPC). Sadržaj Platforme je u suštini, u skladu sa svim varijantama rešavanja kosovskog pitanja u poslednjih dvadesetak godina. Branislav Krstić je početkom devedesetih detaljno razradio taj plan u knjizi „Kosovo između istorijskog i etničkog prava“ (1994). Imao je punu podršku Dobrice Ćosića koji je tada bio predsednik SRJ. Praktično, to je plan od koga se nije odustajalo, samo se čekao pravi momenat.

Platforma je dokument Nikolićevog kabineta u čijem se kreiranju Nikolić oslanjao na krugove koji su od ranije zastupali, u njoj sadržane teze. Opozicioni šefovi poslaničkih grupa u parlamentu tvrde da ni o čemu nisu bili ni konsultovani, ni pitani sve dok im Platforma nije bila uručena.

Nikolić je želeo da dobije javnu podršku za dokument čija je izrada, po svemu sudeći, već bila u toku. SANU je javno odbila da kao institucija stane iza Platforme, međutim deo Akademije neformalno stoji iza nje (po sadržini može se zaključiti da su pojedini akademici učestvovali u njenoj izradi).

Srpska pravoslavna crkva (SPC) bila je najglasnija u formulisanju „nacionalne strategije“. Patrijarh Irinej i drugi crkveni velikodostojnici su u svakoj prilici koja im se ukazala podsećali vlast da je Crkva protiv nezavisnosti Kosova. Primerice, govoreći na parastosu srpskim žrtvama rata devedesetih, patrijarh je rekao da evropski poziv nećemo prihvatiti „ukoliko će nas uslovljavati Kosovom: Ako treba da se odrekne i odričemo, hvala im na pozivu, ostaćemo da živimo svojim životom, teškim i mukotrpnim, kojim smo živeli 500 godina“. SPC smatra da je uspostavljanjem novog (integrisanog) graničnog režima sa Kosovom, njegova nezavisnost de facto priznata, čemu se oštro protivila. Iako i SPC smatra da kosovsku nezavisnost postepeno, korak po korak, uspostavljaju svetski „moćnici“, ona podseća da „nije svejedno koja vlast u Srbiji će to aminovati: Zato taj 'vruć krompir' samorazaranja, utrapljuju, ne 'svojim' evroslinavcima nego onima koje je narod izabrao zbog njihovog nacionalnog opredeljenja“.

U međuvremenu je, pod izgovorom da Srbija „kao ozbiljna država“ mora da ispunjava obaveze koje je preuzela prethodna vlast, započet dijalog sa Prištinom. Osim što je uz posredovanje komesarke EU za spoljnu politiku Ketrin Ešton dijalog podignut na premijerski nivo (Dačić i Tači), ostvareni su i vrlo konkretni rezultati: dogovoreno je regionalno predstavljanje Kosova bez fusnote, uspostavljeno je integrisano upravljanje prelazima, za početak na Jarinju i Merdarima, zatim je dogovoreno prisustvo oficira za vezu u Beogradu (Kosova) i u Prištini (Beograda).

KOSOVO KAO KATALONIJA

Platforma, osim što Kosovo tretira kao „autonomnu pokrajinu“ u okviru Srbije, polazi od pretpostavki koje je u dosadašnjim javnim nastupima iznosio Tomislav Nikolić, između ostalog, i na septembarskom zasedanju Generalne skupštine Ujedinjenih nacija. Osnovna teza je da je Beograd dosadašnjim „ustupcima“ i međunarodnoj zajednici (EULEX) i Prištini, posebno kad je reč o tehničkim pregovorima, „postizala političke dogovore sa Privremenim institucijama samouprave u Prištini (PIS), uz posredovanje Evropske unije, a koji vode promeni stanja na terenu u pravcu jačanja uticaja i legitimiteta PIS u Prištini na području Autonomne pokrajine KiM i afirmaciji njihovog međunarodnog pravnog i političkog subjektiviteta“. Otuda je jedan od ključnih zahteva Platforme obustavljanje „tehničkog dijaloga“, s obzirom na to da oni „vode promeni stanja na terenu u korist PIS, kao i slabljenju pregovaračke pozicije Srbije u političkom dijalogu na visokom nivou i potencijalnoj destabilizaciji bezbednosnih prilika“.

Glavna poruka Platforme je da će „osnovni princip pregovora bite razgovor o paketu“ i da „ništa nije dogovoreno sve dok se ne postigne dogovor o svemu“. To praktično poništava sve do sada postignute dogovore i sporazume i ceo „kosovski paket“ bio bi vraćen na početak.

Platforma predviđa uspostavljanje Autonomne zajednice srpskih opština Kosova i Metohije (ZSO KiM), sačinjene od teritorijalne autonomije četiri opštine iz severnog dela Kosova i drugih opština sa većinskim srpskim i manjinskim stanovništvom (na primer, Gračanica, Štrpce, Gora itd). One bi imale poseban Statut o autonomiji poput onog koga ima Katalonija koji bi bio garantovan najvišim pravnim aktom Pokrajine i javnom deklaracijom predstavnika međunarodne zajednice uključenih u proces.

Ovako zamišljena autonomija podrazumevala bi izvorne nadležnosti u prosveti, zdravstvu, sportu, kulturi, javnom informisanju, zaštiti životne sredine, prostornog planiranja... Sva rešenja

Prvi potpredsednik vlade
Aleksandar Vučić i direktor
Kancelarije za Kosovo i Metohiju
Aleksandar Vulin

TANIJUG

počivaju na uređenju španske pokrajine Katalonije, uključujući, na primer, i policiju, za koju se kaže da bi “mogla biti ustanovljena po modelu Autonomne pokrajine Katalonije i da ima slične dužnosti”.

Organi srpske zajednice opština imali bi garantovanu mogućnost uspostavljanja neposredne saradnje sa organima Republike Srbije, kao i pravo na dopunskog finansiranje iz budžeta Srbije.

DOMAĆE REAKCIJE

U najavljivanju Platforme išlo se na postizanje opšteg nacionalnog konsenzusa. Platforma se, međutim, tretira kao non-paper Tomislava Nikolića, na šta ukazuju reakcije svih relevantnih političkih subjekata i drugih aktera na javnoj sceni. To znači da nema političkog jedinstva ni unutar koalicije, a posebno na liniji predsednik republike - Vlada.

Nikolićeva Platforma je u raskoraku sa onim što je već urađeno, odnosno postignuto u okviru dijaloga Beograda i Prištine. Kako formuliše predsednik Liberalnodemokratske partije Čedomir Jovanović, problem je u tome što koalicija koja je došla na vlast zahvajući tome što je Tomislav Nikolić pobedio na predsedničkim izborima, relativizuje Platformu, a Platforma, sa druge strane, relativizuje dosadašnje pregovore sa Prištinom.

Premijer Dačić izjavama koje daje pokazuje distancu u odnosu na ono što sadrži Platforma. To posebno važi za njegov eksplicitni stav da se dijalog sa Prištinom mora nastaviti, jer prekid nije realan i “nije u interesu države”, te da rešenje mora biti realistično i “da će Srbija biti zadovoljna ako dobije i 30 odsto zahteva iz platforme”. Dačić smatra da Srbija mora voditi aktivnu, ali realnu politiku, te da je “...dosta bilo politike da je Kosovo Srbija, a u realnom životu je Kosovo

sve dalje od Srbije". Jednom reči, njegova poruka je da "treba spasiti ono što se spasiti može".

Komentatori su ukazivali na razlike unutar koalicije povodom Platforme. Predrag Simić kaže da se sad vidi da dileme nisu razrešene ni sa njom, "jer predsednik države i premijer imaju dosta različite stavove". Po mišljenju Ognjena Pribićevića, u Platformi postoje tri nerealna zahteva: to je zahtev za autonomnom zajednicom, deo o povezivanju autonomnih regiona, kao i očekivanja da Srbija i Albanija mogu da budu garanti bezbednosti.

Za direktora Centra za novu politiku Vladimira Todorića platforma je, međutim, dobar tekst koji pokazuje mnogo fleksibilniji stav Srbije, pa s čuđenjem konstatuje da su "Platformu svi toliko napali da ispada da je sve išlo perfektno u razgovorima sa Prištinom, dok se nije pojavila platforma".

Predsednik Demokratske stranke Srbije (DSS) Vojislav Koštunica je zadovoljan Platformom, ističući da je "najvažnije da se u platform utvrdi stav da je Kosovo pokrajina unutar Srbije i da unutar autonomije pokrajine Srbi ostvaruju svoju autonomiju".

Žarko Korać, predsednik Socijaldemokratske unije (SDU), smatra da je Nikolićeva platforma udarac nastojanjima Vlade da se kroz pregovore zatvori kosovsko pitanje. On takođe smatra da je platformom stvorena "jedna vrlo negativna dinamika, da predsednik Srbije postaje stožer okupljanja nacionalističkih i antievropskih snaga"²

Upadljivo je svakako bilo ćutanje prvog potpredsednika Vlade i predsednika Srpske napredne stranke Aleksandra Vučića. Procenjuje se da je bliži Dačićevom, nego Nikolićevom stavu.

REAGOVANJA MEĐUNARODNE ZAJEDNICE

Platforma o Kosovu nije pobudila veće zanimanje i komentare u međunarodnoj zajednici. To je možda i taktika s obzirom da se više očekuje od same Vlade. Najoštrije je reagovao američki ekspert za Balkan Danijel Server koji naglašava da "beogradska platforma... predstavlja ogroman korak unazad kad je reč o srpskoj poziciji, jer se pretvara da je u skladu sa zahtevima međunarodne zajednice...". Prema Serveru, naime, ona je navodno za ukidanje paralelnih srpskih institucija na Kosovu, a praktično ih legalizuje i objedinjava u 'autonomnu' pokrajinu sa srpskim suverenitetom.

Slično je reagovao i nemački ambasador u Prištini Peter Blomajer, tvrdeći da platforma ne pomaže dijalogu Beograda i Prištine. U izjavi za Radio Kosovo on je podsetio na nemački stav da treba rasformirati paralelne strukture na severu Kosova, jer je "Kosovo suverena država sa nepromenljivim granicama".

Komesarka za spoljnu politiku Evropske unije je platformu samo "primila k znanju", dok je šef delagacije EU u Srbiji Vensan Dežer diplomatski pohvalio "dobre elemente u platformi", dodajući da ima i delova "koji zahtevaju doradu kako bi bili prihvatljivi za obe strane".

REAGOVANJE PRIŠTINE

Lideri kosovskih Albanaca su jedinstveni u odbijanju Platforme kao moguće osnove razgovora između Beograda i Prištine. Premijer Hašim Tači je naziva "političkim avanturizmom", dok je koordinator dijaloga Blerim Šalja izjavio da kosovskoj strani ne pada na pamet da nastavi dijalog, ukoliko se srpska strana bude pozivala na platformu u kojoj se traži teritorijalna autonomija, poseban parlament, policija i vlada za kosovske Srbe. Njegova je poruka da u tom slučaju "dijaloga neće biti". Ilir Deda, direktor KIPRED smatra da je platforma, osim što je neprihvatljiva za Prištinu, u suprotnosti i sa rezolucijom UN, kao

² Dnevnik, 8. januar 2013.

i uslovima koje EU ima u odnosu prema Srbiji. Odnosno, kako ističe, “platforma predviđa rasparčavanje Kosova na nekoliko regiona, što nije realno niti se može naći na pregovaračkom stolu”.

SUDBINA PLATFORME

Početna ideja u izradi platforme bila je njeno usvajanje u Skupštini Srbije, kako bi imala status državno-nacionalne strategije. Međutim, umesto Platforme biće usvojena rezolucija, sa nekim elementima iz platforme, verovatno samo za unutrašnju upotrebu i uz isticanje da “Srbija nikad neće priznati nezavisnost Kosova”. Kako je platforma proglašena tajnom, teško je nagađati šta je u njoj ostalo iz prethodnog papira, ali je izvesno da su neki bitni stavovi menjani. Na to upućuje i izjava samog Nikolića na konferenciji za štampu da su “neke njene ivice ublažene”.

Isti zaključak sledi i iz izjave Ivice Dačića na konferenciji za novinare, po kojoj, “ništa nije dogovoreno dok se sve ne dogovori”, jeste princip, “ali kad se pregovori počinju od početka, a mi smo ovde ušli u drugo poluvreme”.

Profesor ustavnog prava Ratko Marković, koji je do sad pisao tri ustava Srbije, na specifičan način je degradirao platformu, koja se ovakva kakva jeste nikako ne bi mogla naći u parlamentu: “Ta platforma nije službeni dokument, još manje to može biti pravni akt, to je akt ličnosti koja se zove Tomislav Nikolić, a obavlja funkciju predsednika Republike”. Ističe da “predsednik Republike po Ustavu takve akte ne donosi”. On takođe, dodaje da je platforma politički, a ne pravni akt, što znači da niko ne može da snosi nikakve sankcije, ako se ne pridržava onoga što je u njoj napisano.

Najveći zagovornik usvajanja Platforme u skupštini bio je Vuk Jeremić koji smatra da je neophodno da platforma dobije legitimitet u skupštini. Jeremić je poručio bez “jasne državne politike – a legitimitet državnoj politici može dati samo

skupština – doći ćemo u situaciju da ćemo u pregovaračkom procesu biti oslabljeni”.

Nikola Jovanović, urednik naučnog časopisa Izazovi evropskih integracija (bivši savetnik Jeremića), takođe je smatrao da je neophodno da Platforma bude usvojena u parlamentu, između ostalog i zbog toga, jer se samo tako može “zadobiti minimum respekta od kosovskih Albanaца i međunarodne zajednice, i ostvariti minimum interesa u vezi sa KiM”.

Međutim, indikativan je stav ministra spoljnih poslova Ivana Mrkića koji je rekao da je Platforma od početka bila osuđena na neuspeh. On kaže: “Mi smo strancima dali non-pejper, tj. radni papir. Tu nema zaglavlja, nema naslova, nema ničega od toga. To je naše viđenje, naš doprinos rešenju kosovskog pitanja, voleli bismo da tako bude. Hiljadu puta smo doživeli zamerke kako Srbi nikako da kažu šta hoće. Sad smo rekli, i odjednom je ispao veliki problem”³

SKUPŠTINSKA REZOLUCIJA I PRATEĆE IZJAVE

U rezoluciji koja obavezuje pregovarače Srbije, osim već spomenutog, naglašava se i da će Srbija težiti “iznalaženju sporazumnog i sveobuhvatnog rešenja za Kosovo i Metohiju”, ali se u njoj ne precizira šta Beograd pod tim “rešenjem” podrazumeva. Izjava premijera Dačića na konferenciji za štampu nakon usvajanja rezolucije, navodi na zaključak da je on, koji se javno zalagao za podelu Kosova, sada od toga odustao: “Eto, ja sad obrazložem nešto za šta se nisam zalagao, a vi znate za šta se ja zalažem i šta mislim da je najbolje rešenje”.

U rezoluciji postoji i stav da je Srbija “spremna da učini dodatne ustupke”, ali ne po cenu ugrožavanja njenih nacionalnih i državnih interesa. Takođe, ističe se da je Srbija svesna značaja koga bi “obostrano prihvatljivo rešenje za Kosovo i

³ www.b92.net, 31. decembar 2012.

Metohiju imalo u kontekstu dalje i ubrzane integracije čitavog regiona Zapadnog Balkana u Evropsku uniju”.

Tomislav Nikolić je pristanak da stane iza ovakve rezolucije obrazložio poznatom floskulom da je “do ovog nivoa odnosa sa privremenim institucijama u Prištini dovela današnja opozicija, a bivša vlast”. Ipak, zatražio je i od sadašnjeg saziva

parlamenta da podrži ovakvu rezoluciju: “Nadam se da će poslanici shvatiti važnost trenutka i svoju odgovornost, jer ovo nije neki zakon oko koga treba da se nadgornjavamo, da ističemo da bi nešto moglo drugačije”. Verovatno je aludirao na Demokratsku stranku Srbije. Podržao je i aktuelnu vladu, koja, kako je rekao, “zaslužuje da joj se pomogne”.

ZAKLJUČAK

Kosovo je oduvek tema na kojoj se sudara proevropska i antievropska Srbija. Platforma je ponovo otvorila sve dileme oko puta kojim Srbija ide. Realno, odnos prema Kosovu kretaće se između dve krajnosti: iracionalnog stava da je još uvek moguće dobiti deo Kosova i objektivne ekonomske i scijalne situacije u zemlji. U tom pogledu Srbija nema veliki izbor osim da nađe modus vivendi sa EU koja jedina, kako stvari stoje, može sprečiti slom Srbije.

Tomislav Nikolić je eksponent antievropskog bloka koji još uvek kalkuliše i procenjuje da vreme radi za nas, odnosno da kosovsko pitanje treba odložiti ili zamrznuti na određeno vreme. Poruka platforme i predsednika Nikolića je “Evropa da, ali pod našim uslovima”.

Platforma je takođe pokušaj predsednika Nikolića da stvori sebi politički prostor u kome bi mogao delovati. Njegovi prirodni saveznici u tom pokušaju su svakako SPC, deo SANU, desničarske organizacije poput Dveri, Naši i sl, desničarski mediji (NPMS, Pečat, Geopolitika i brojni drugi, elektronski mediji poput Kopernikusa i Radio Fokusa), DSS i ostale partije tog bloka.

Zbog kritične situacije u kojoj se Srbija nalazi, Platforma neće imati karakter javnog dokumenta koji je u suštini suprotan onome što zastupa Vlada. Donesena je odluka da Platforma ostane tajni dokument, što ne znači da ona neće imati uticaja na sam proces uspostavljanja dijaloga sa Prištinom, a i ponašanje Beograda u tom procesu.

Ukoliko Srbija ne ispuni kriterije neophodne za dobijanje datuma za početak pregovora o pristupanju EU, Platforma će poslužiti kao strategija koja će se tad aktivirati sa obrazloženjem da nas EU neće. SNS će iskoristiti tu situaciju za dodatno promovisanje antievropskog stava i uvesti Srbiju u novu izolaciju. U tom slučaju moguć je i scenario totalitarnog vladanja Srbijom.

Polazeći od mogućih neželjenih scenarija, neophodno je da se Srbija što pre uključi u svoje privredno okruženje u kome dominira EU. Samo tako Srbija, ali i čitav region, mogu dobiti svoje adekvatno mesto.

Zatvaranje pitanja granica na Balkanu treba da ide preko članstva u NATO, što znači da Bosna i Kosovo, ali i Makedonija u najkraćem roku treba da postanu članovi. Tad ni Srbija više ne bi imala reson d’être da bude van tog saveza.